

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาปฐมวัย ในด้านปรัชญาและเป้าหมายสถานศึกษา นโยบายการจัดการศึกษา การจัดสภาพแวดล้อม การเตรียมบุคลากร การจัดการเรียนการสอน การใช้สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ในศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดสังกัดกรมการศาสนา และโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนที่จัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา

การศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้น

1. ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นจากหนังสือ วารสาร เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา รวมทั้งสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการกับผู้บริหาร ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดสังกัดกรมการศาสนา และโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนที่จัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือวิจัย
2. ศึกษาดูงานและเข้ารับการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อทราบความเคลื่อนไหวของการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา
3. ศึกษาแนวทางในการสร้างเครื่องมือที่จะนำมาใช้ในการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครูอนุบาลในศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดสังกัดกรมการศาสนา จำนวน 3,874 แห่ง จากทั่วประเทศ และผู้บริหารและครูอนุบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนที่จัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา จำนวน 17 แห่ง ในระหว่างปีพุทธศักราช 2545-2546 รวมสถานศึกษาทั้งหมด 3,891 แห่ง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูอนุบาลในศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดสังกัดกรมการศาสนา จำนวน 280 แห่ง และโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนที่จัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา จำนวน 17 แห่ง กำหนดให้เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด รวมทั้งสิ้น 297 แห่ง เป็นผู้บริหาร 297 คน และครูอนุบาล 297 คน รวมทั้งสิ้น 594 คน

ผู้วิจัยดำเนินการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. เลือกลุ่มตัวอย่างสำหรับเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม

1.1 ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดสังกัดกรมการศาสนา เลือกจังหวัดที่มี ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ตามเกณฑ์ที่กรมการศาสนา กำหนด คือ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ (กรมการศาสนา, 2544) ผู้วิจัยทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างเพื่อเป็น ตัวแทนของแต่ละภาค ประกอบด้วย จังหวัดในภูมิภาคตอนบน 1 จังหวัด และภูมิภาคตอนล่าง 1 จังหวัด โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบธรรมดา (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับฉลาก รวมเป็นภาคละ 2 จังหวัด ดังนี้

ภาคเหนือ	คือ จังหวัดลำปางและจังหวัดอุตรดิตถ์
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	คือ จังหวัดมหาสารคามและจังหวัดนครราชสีมา
ภาคกลาง	คือ จังหวัดนครสวรรค์และจังหวัดจันทบุรี
ภาคใต้	คือ จังหวัดชุมพรและจังหวัดสงขลา

เมื่อได้จังหวัดจากในแต่ละภาคแล้วใช้ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดทั้งหมด ดังนี้

ภาคเหนือ	จังหวัดลำปาง จำนวน 24 แห่ง จังหวัดอุตรดิตถ์ จำนวน 11 แห่ง
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 140 แห่ง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 22 แห่ง
ภาคกลาง	จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 21 แห่ง จังหวัดจันทบุรี จำนวน 13 แห่ง
ภาคใต้	จังหวัดชุมพร จำนวน 19 คน จังหวัดสงขลา จำนวน 30 แห่ง

รวมศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดทั้งหมด 280 แห่ง

1.2 โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนที่จัดการศึกษาตาม แนวพระพุทธศาสนาในแนวทางปฏิรูปการศึกษา มีทั้งหมด 17 แห่งทั่วประเทศ ในขณะที่เริ่มทำการ ศึกษาวิจัย กำหนดใช้ศึกษาทั้งหมด

1.3 รวมสถานศึกษาปฐมวัยทั้ง 2 สังกัด จำนวน 297 แห่ง

1.4 ได้ผู้บริหารจากสถานศึกษาปฐมวัย จำนวน 297 แห่ง ในข้อ 1.3 แห่งละ

1 คน รวมผู้บริหาร 297 คน

1.5 เลือกครูอนุบาลจากสถานศึกษาปฐมวัย จำนวน 297 แห่ง ในข้อ 1.3 แห่งละ 1 คน โดยให้ผู้บริหารเป็นผู้พิจารณาเลือก ซึ่งมีเกณฑ์การเลือกคือ เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการจัด การเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนา รวมครูอนุบาล 297 คน

1.6 ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหาร จำนวน 297 คน และครูอนุบาล 297 คน รวมทั้งสิ้น 594 คน สำหรับเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ดังแสดงในตารางที่ 1

2. เลือกกลุ่มตัวอย่างสำหรับเก็บข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์

2.1 เลือกศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดสังกัดกรมการศาสนา จำนวน 8 แห่ง เป็นตัวแทนของจังหวัดในแต่ละภาค ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยการสอบถามจากผู้ทรงคุณวุฒิทางพระพุทธศาสนา ซึ่งมีเกณฑ์การเลือกคือ เป็นศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดแกนนำในการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาอย่างเป็นรูปธรรม

1) ได้ผู้บริหารจากศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดสังกัดกรมการศาสนา จำนวน 8 แห่ง ในข้อ 2.1 แห่งละ 1 คน รวมผู้บริหาร 8 คน

2) เลือกครูอนุบาลจากศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด สังกัดกรมการศาสนา จำนวน 8 แห่ง ในข้อ 2.1 แห่งละ 1 คน โดยให้ผู้บริหารเป็นผู้พิจารณาเลือก ซึ่งมีเกณฑ์การเลือกคือ เป็นผู้ที่มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนา รวมครูอนุบาล 8 คน

2.2 เลือกโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนที่จัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา จำนวน 4 แห่ง ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจงโดยการสอบถามจากผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาปฐมวัย ซึ่งมีเกณฑ์การเลือกคือ เป็นโรงเรียนแกนนำในการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาอย่างเป็นรูปธรรม

1) ได้ผู้บริหารจากโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนที่จัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา จำนวน 4 แห่ง ในข้อ 2.2 แห่งละ 1 คน รวมผู้บริหาร 4 คน

2) เลือกครูอนุบาลจากโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนที่จัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา จำนวน 4 แห่ง ในข้อ 2.2 แห่งละ 1 คน โดยให้ผู้บริหารเป็นผู้พิจารณาเลือก ซึ่งมีเกณฑ์การเลือกคือ เป็นผู้ที่มีความสามารถในการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนา รวมครูอนุบาล 4 คน

2.3 ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหาร จำนวน 12 คน และครูอนุบาล 12 คน รวมทั้งสิ้น 24 คน สำหรับเก็บข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์ ดังแสดงในตารางที่ 1

3. ได้กลุ่มตัวอย่างสำหรับเก็บข้อมูลด้วยแบบสังเกตโดยกำหนดการสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูอนุบาลในข้อ 2.3 จำนวนทั้งสิ้น 12 คน ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสอบถาม สัมภาษณ์ และสังเกต จำแนกตามสังกัด

สังกัด	จำนวน สถานศึกษา ปฐมวัย	กลุ่มตัวอย่างแบ่งตามวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล				
		สอบถาม		สัมภาษณ์		สังเกต
		จำนวน ผู้บริหาร	จำนวน ครู	จำนวน ผู้บริหาร	จำนวน ครู	จำนวน ครู
1. ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด สังกัดกรมการศาสนา	280	280	280	8	8	8
2. โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะ กรรมการการศึกษาเอกชน	17	17	17	4	4	4
รวม	297	297	297	12	12	12

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย รวม 5 ชุด ประกอบด้วย แบบสอบถามผู้บริหาร แบบสอบถามครูอนุบาล แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร แบบสัมภาษณ์ครูอนุบาล และแบบสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ชุดที่ 1 แบบสอบถามผู้บริหาร เรื่องสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาปฐมวัย

ลักษณะของแบบสอบถามผู้บริหารเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาปฐมวัย แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะคำถามแบบเลือกตอบและแบบเติมคำ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาปฐมวัย ในด้านปรัชญาและเป้าหมายสถานศึกษา นโยบายการจัดการศึกษา การจัดสภาพแวดล้อม การเตรียมบุคลากร และการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน มีลักษณะคำถามแบบเลือกตอบ

ชุดที่ 2 แบบสอบถามครูอนุบาล เรื่องสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาปฐมวัย

ลักษณะของแบบสอบถามครูอนุบาลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาปฐมวัย แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะคำถามแบบเลือกตอบและแบบเติมคำ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาปฐมวัย ในด้านการเตรียมบุคลากร การจัดการเรียนการสอน การใช้สื่อการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล มีลักษณะคำถามแบบเลือกตอบ

ชุดที่ 3 แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร เรื่องสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาปฐมวัย

ลักษณะของแบบสัมภาษณ์ผู้บริหารเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาปฐมวัย แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ มีลักษณะเป็นคำถามแบบเลือกตอบและแบบเติมคำ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาปฐมวัย ในด้านปรัชญาและเป้าหมายสถานศึกษา นโยบายการจัดการศึกษา การจัดสภาพแวดล้อม การเตรียมบุคลากร และการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน มีลักษณะคำถามแบบปลายเปิด

ชุดที่ 4 แบบสัมภาษณ์ครูอนุบาล เรื่องสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาปฐมวัย

ลักษณะของแบบสัมภาษณ์ครูอนุบาลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาปฐมวัย แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ มีลักษณะเป็นคำถามแบบเลือกตอบและแบบเติมคำ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาปฐมวัย ในด้านการเตรียมบุคลากร การจัดการเรียนการสอน การใช้สื่อการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล มีลักษณะคำถามแบบปลายเปิด

ชุดที่ 5 แบบสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูอนุบาล

ลักษณะของแบบสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีลักษณะเป็นแบบบันทึกสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูอนุบาลที่จัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา เป็นแบบสังเกตที่มีโครงสร้าง ซึ่งประกอบด้วยประเด็นการสังเกต ได้แก่ ลักษณะของครูอนุบาล การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และการจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน

2. ผู้วิจัยกำหนดกรอบการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 กรอบการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ประเด็นที่ศึกษา	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย				แบบสังเกต การจัดกิจกรรม การเรียนการสอน
	แบบสอบถาม		แบบสัมภาษณ์		
	ผู้บริหาร	ครูอนุบาล	ผู้บริหาร	ครูอนุบาล	
1. ปรัชญาและเป้าหมายสถานศึกษา	/		/		
2. นโยบายการจัดการศึกษา	/		/		
3. การจัดสภาพแวดล้อม	/		/		/
4. การเตรียมบุคลากร	/	/	/	/	/
5. การจัดการเรียนการสอน		/		/	/
6. การใช้สื่อการเรียนการสอน		/		/	/
7. การวัดและประเมินผล		/		/	/
8. การสร้างความสัมพันธ์ กับชุมชน	/		/		

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยโดยแบ่งเป็น 3 ส่วน ตามลักษณะของเครื่องมือ โดยดำเนินการสร้างเครื่องมือแต่ละส่วนดังนี้

1. การสร้างแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย แบบสอบถามผู้บริหารเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาปฐมวัย และแบบสอบถามครูอนุบาลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาปฐมวัย โดยดำเนินการดังนี้

1.1 ศึกษาหลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจากเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา และการสร้างแบบสอบถาม

1.2 สร้างแบบสอบถาม โดยกำหนดประเด็นในการสอบถามผู้บริหารและครูอนุบาล พร้อมจำนวนข้อคำถามในแต่ละประเด็นที่ศึกษา ดังแสดงในตารางที่ 3-4

ตารางที่ 3 ประเด็นในการสอบถามผู้บริหาร เกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาตามแนว
พระพุทธศาสนาในสถานศึกษาปฐมวัย

ตัวแปรที่ศึกษา	ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย
ปรัชญาและเป้าหมายสถานศึกษา	1. การกำหนดปรัชญาและเป้าหมายสถานศึกษา	1.1 การกำหนดปรัชญาและเป้าหมายสถานศึกษา 1.2 วิธีดำเนินการในการกำหนดปรัชญาและเป้าหมายสถานศึกษา
	2. แนวทางในการกำหนดปรัชญาและเป้าหมายสถานศึกษา	2.1 แนวทางในการกำหนดปรัชญาและเป้าหมายสถานศึกษา
	3. เป้าหมายในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา	3.1 เป้าหมายในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
	4. หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่นำมาสอดแทรกในการกำหนดปรัชญาและเป้าหมายสถานศึกษา	4.1 หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่นำมาสอดแทรกในการกำหนดปรัชญาและเป้าหมายสถานศึกษา
	5. การประชาสัมพันธ์ปรัชญาและเป้าหมายสถานศึกษา	5.1 วิธีทำให้บุคลากรเข้าใจปรัชญาและเป้าหมายตรงกัน
นโยบายการจัดการศึกษา	1. การดำเนินการวางแผนนโยบายการจัดการศึกษา	1.1 ระยะเวลาในการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา 1.2 คณะทำงานในการทำหน้าที่วางแผนนโยบายการจัดการศึกษา
	2. การประสานงานด้านนโยบายการจัดการศึกษากับหน่วยงานอื่น	2.1 การประสานงานด้านนโยบายการจัดการศึกษากับหน่วยงานอื่น
	3. ความช่วยเหลือจากหน่วยงานต้นสังกัด	3.1 ความช่วยเหลือจากหน่วยงานต้นสังกัด
	4. นโยบายการจัดการศึกษาของสถานศึกษา	4.1 นโยบายการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
	5. การประชาสัมพันธ์นโยบายของสถานศึกษา	5.1 วิธีให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้าใจนโยบายการจัดการศึกษา

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ตัวแปรที่ศึกษา	ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย
การจัดสภาพแวดล้อม	1. หลักในการจัดสภาพแวดล้อมตามแนวพระพุทธศาสนา	1.1 หลักในการจัดสภาพแวดล้อมตามแนวพระพุทธศาสนา
	2. การจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน	2.1 การจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน
	3. การจัดสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน	3.1 การจัดสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน
	4. การเตรียมสถานที่เพื่อใช้ในการจัดการศึกษา	4.1 การเตรียมสถานที่เพื่อใช้ในการจัดการศึกษา
การเตรียมบุคลากร	1. การสำรวจความพร้อมของครูอนุบาล	1.1 วิธีสำรวจความพร้อมของครูอนุบาล
	2. การพิจารณาจัดครูอนุบาลเข้าสอน	2.1 เกณฑ์ในการพิจารณาจัดครูอนุบาลเข้าสอน
	3. การเตรียมตัวของครูอนุบาลในการจัดการเรียนการสอน	3.1 วิธีการเตรียมบุคลากรเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ 3.2 ผู้รับผิดชอบในการเตรียมบุคลากร
	4. การสร้างขวัญและกำลังใจ	4.1 การสร้างขวัญและกำลังใจให้กับครู
การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน	1. การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการจัดการศึกษา	1.1 การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการจัดการศึกษา
	2. การนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา	2.1 การนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
	3. การออกไปมีส่วนร่วมกับชุมชนของสถานศึกษา	3.1 การออกไปมีส่วนร่วมกับชุมชนของสถานศึกษา
	4. บทบาทของสถาบันศาสนาที่มีต่อสถานศึกษา	4.1 บทบาทของวัดในการส่งเสริมการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา 4.2 บทบาทของพระสงฆ์ในการเป็นสื่อกลางระหว่างบ้าน วัด และโรงเรียน

ตารางที่ 4 ประเด็นในการสอบถามครูอนุบาล เกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาดำเนิน
พระพุทธศาสนาในสถานศึกษาปฐมวัย

ตัวแปรที่ศึกษา	ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย
การเตรียมบุคลากร	1. การเตรียมตัวของครูอนุบาลในการจัดการเรียนการสอน	1.1 เหตุผลในการเป็นครูตามแนวพระพุทธศาสนา 1.2 การเตรียมตัวของครูอนุบาลในการจัดการเรียนการสอน
	2. บทบาทของครูอนุบาลในการจัดการศึกษา	2.1 บทบาทของครูอนุบาลในการจัดการศึกษา
	3. วิธีการเพิ่มพูนความรู้ของครูอนุบาล	3.1 วิธีการเพิ่มพูนความรู้ของครูอนุบาล
	4. การสร้างขวัญและกำลังใจ	4.1 การสร้างขวัญและกำลังใจ
การจัดการเรียนการสอน	1. การจัดการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนา	1.1 วิธีการจัดการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนา 1.2 ลักษณะของกิจกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน
	2. การจัดบรรยากาศการเรียนการสอน	2.1 การจัดบรรยากาศการเรียนการสอน
	3. วิธีการจัดการเรียนการสอน	3.1 วิธีการจัดการเรียนการสอน
	4. การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กนอกเวลาเรียน	4.1 การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กนอกเวลาเรียน
การใช้สื่อการเรียนการสอน	1. หลักการเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน	1.1 หลักการเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน
	2. แหล่งที่มาของสื่อการเรียนการสอน	2.1 วิธีการจัดหาสื่อการเรียนการสอน
	3. การใช้สื่อการเรียนการสอน	3.1 การใช้สื่อการเรียนการสอน 3.2 วิธีการสนับสนุนและส่งเสริมการผลิตสื่อการเรียนการสอน
	4. การดำเนินการหลังการใช้สื่อการเรียนการสอน	4.1 การดำเนินการหลังการใช้สื่อการเรียนการสอน

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ตัวแปรที่ศึกษา	ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย
การวัดและประเมินผล	1. การดำเนินการก่อนการวัดและประเมินผล	1.1 การเตรียมตัวก่อนการวัดและประเมินผล
	2. วิธีการวัดและประเมินผล	2.1 วิธีการวัดและประเมินผล
	3. ระยะเวลาในการวัดและประเมินผล	3.1 ระยะเวลาในการวัดและประเมินผล
	4. การดำเนินการหลังการวัดและประเมินผล	4.1 ความเปลี่ยนแปลงของเด็ก หลังจากวัดและประเมินผล 4.2 การดำเนินการหลังการวัดและประเมินผล

1.3 ดำเนินการสร้างแบบสอบถาม ซึ่งมีข้อคำถามตามกรอบของประเด็นที่กำหนดไว้ดังนี้

1) แบบสอบถามผู้บริหาร มีจำนวนข้อคำถามดังนี้

ปรัชญาและเป้าหมายสถานศึกษา	จำนวน 7 ข้อ
นโยบายการจัดการศึกษา	จำนวน 7 ข้อ
การจัดสภาพแวดล้อม	จำนวน 5 ข้อ
การเตรียมบุคลากร	จำนวน 6 ข้อ
การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน	จำนวน 6 ข้อ

2) แบบสอบถามครูอนุบาล มีจำนวนข้อคำถามดังนี้

การเตรียมบุคลากร	จำนวน 6 ข้อ
การจัดการเรียนการสอน	จำนวน 6 ข้อ
การใช้สื่อการเรียนการสอน	จำนวน 6 ข้อ
การวัดและประเมินผล	จำนวน 6 ข้อ

1.4 นำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหา ความถูกต้อง ความสมบูรณ์ และความเหมาะสมของการใช้ภาษา

1.5 นำผลการตรวจสอบและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือการวิจัย

1.6 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้กับผู้บริหาร จำนวน 5 คน และครูอนุบาล จำนวน 5 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จากศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดศาลาลาย ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดศรีศตคุณ ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดศรีทุ่งทอง ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดธรรมิการาม และศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดเขาตะล่อม รวมจำนวน 10 คน และนำผลที่ได้รับมาปรับปรุงแก้ไขความเหมาะสมของการใช้ภาษา จำนวนข้อคำถาม เวลาที่ใช้ในการตอบคำถาม และความครอบคลุมของเนื้อหาที่ต้องการศึกษา

1.7 ปรับปรุงเครื่องมือวิจัยให้สมบูรณ์ จากนั้นจึงจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์ และนำไปใช้เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยต่อไป

2. การสร้างแบบสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์ ซึ่งประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาปฐมวัย และแบบสัมภาษณ์ครูอนุบาลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาปฐมวัย โดยดำเนินการดังนี้

2.1 ศึกษาหลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจากเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา และการสร้างแบบสัมภาษณ์

2.2 สร้างแบบสัมภาษณ์ โดยกำหนดประเด็นในการสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูอนุบาล พร้อมจำนวนข้อคำถามในแต่ละประเด็นที่ศึกษา ดังแสดงในตารางที่ 5-6

ตารางที่ 5 ประเด็นในการสัมภาษณ์ผู้บริหาร เกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาตามแนว
พระพุทธศาสนาในสถานศึกษาปฐมวัย

ตัวแปรที่ศึกษา	ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย
ปรัชญาและเป้าหมายสถานศึกษา	1. การกำหนดปรัชญาและเป้าหมายสถานศึกษา	1.1 ผู้ร่วมกำหนดปรัชญาและเป้าหมายการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา
	2. แนวทางในการกำหนดปรัชญาและเป้าหมายสถานศึกษา	2.1 แนวทางในการกำหนดปรัชญาและเป้าหมายสถานศึกษา
	3. เป้าหมายในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา	3.1 เป้าหมายในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
	4. หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่นำมาสอดแทรกในการกำหนดปรัชญาและเป้าหมายสถานศึกษา	4.1 หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่นำมาสอดแทรกในการกำหนดปรัชญาและเป้าหมายสถานศึกษา
	5. การประชาสัมพันธ์ปรัชญาและเป้าหมายของสถานศึกษา	5.1 วิธีทำให้บุคลากรเข้าใจปรัชญาและเป้าหมายตรงกัน
นโยบายการจัดการศึกษา	1. การดำเนินการวางแผนนโยบายการจัดการศึกษา	1.1 เหตุผลในการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา
	2. นโยบายการจัดการศึกษาของสถานศึกษา	2.1 นโยบายการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 2.2 ผู้ร่วมกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
	3. การประชาสัมพันธ์นโยบายของสถานศึกษา	3.1 การทำความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายการจัดการศึกษากับชุมชน
	4. ผลการดำเนินการตามนโยบายของสถานศึกษา	4.1 ผลการดำเนินการตามนโยบายของสถานศึกษา

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ตัวแปรที่ศึกษา	ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย
การจัดสภาพแวดล้อม	1. หลักในการจัดสภาพแวดล้อมตามแนวพระพุทธศาสนา	1.1 หลักในการจัดสภาพแวดล้อมตามแนวพระพุทธศาสนา
	2. การจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน	2.1 การจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน
	3. การจัดสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน	3.1 การจัดสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน
	4. การเตรียมสถานที่เพื่อใช้ในการจัดการศึกษา	4.1 การเตรียมสถานที่เพื่อใช้ในการจัดการศึกษา
การเตรียมบุคลากร	1. การพิจารณาจัดครูอนุบาลเข้าสอน	1.1 เกณฑ์ในการจัดครูเข้าสอน
	2. การเตรียมตัวของครูอนุบาลในการจัดการเรียนการสอน	2.1 การส่งครูอนุบาลเข้าร่วมอบรม/ประชุมเชิงปฏิบัติการ 2.2 การนำความรู้ที่ได้รับมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน
	3. การเพิ่มพูนความรู้ของครูอนุบาล	3.1 การเพิ่มพูนความรู้ของครูอนุบาล
การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน	1. การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการจัดการศึกษา	1.1 การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการจัดการศึกษา
	2. การนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา	2.1 การนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
	3. การออกไปมีส่วนร่วมกับชุมชนของสถานศึกษา	3.1 การออกไปมีส่วนร่วมกับชุมชนของสถานศึกษา
	4. บทบาทของสถาบันศาสนาที่มีต่อสถานศึกษา	4.1 บทบาทของวัดในการส่งเสริมการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา 4.2 บทบาทของพระสงฆ์ในการเป็นสื่อกลางระหว่างบ้าน วัด และโรงเรียน

ตารางที่ 6 ประเด็นในการสัมมนาครูอนุบาล เกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาตามแนว
พระพุทธศาสนาในสถานศึกษาปฐมวัย

ตัวแปรที่ศึกษา	ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย
การเตรียมบุคลากร	<ol style="list-style-type: none"> 1. ความพึงพอใจในการจัดการศึกษา 2. บทบาทของครูอนุบาลในการจัดการศึกษา 3. วิธีการเพิ่มพูนความรู้ของครูอนุบาล 	<ol style="list-style-type: none"> 1.1 ความพึงพอใจของครูอนุบาลในการจัดการเรียนการสอน 1.2 การเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนการสอน 2.1 บทบาทของครูอนุบาลในการจัดการศึกษา 3.1 วิธีการเพิ่มพูนความรู้ของครูอนุบาล
การจัดการเรียนการสอน	<ol style="list-style-type: none"> 1. การจัดการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนา 2. การจัดบรรยากาศการเรียนการสอน 3. วิธีการจัดการเรียนการสอน 4. การจัดกิจกรรมนอกเวลาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ 	<ol style="list-style-type: none"> 1.1 ลักษณะการจัดการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนา 2.1 การจัดบรรยากาศการเรียนการสอน 3.1 วิธีการจัดการเรียนการสอน 4.1 การจัดกิจกรรมนอกเวลาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้
การใช้สื่อการเรียนการสอน	<ol style="list-style-type: none"> 1. หลักการเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน 2. แหล่งที่มาของสื่อการเรียนการสอน 3. การใช้สื่อการเรียนการสอน 4. การดูแล การเก็บรักษาสื่อการเรียนการสอน 	<ol style="list-style-type: none"> 1.1 หลักการเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน 2.1 แหล่งที่มาของสื่อการเรียนการสอน 3.1 การใช้สื่อการเรียนการสอน 4.1 การดูแล การเก็บรักษาสื่อการเรียนการสอน
การวัดและประเมินผล	<ol style="list-style-type: none"> 1. ความสำคัญของการวัดและประเมินผล 2. หลักการวัดและประเมินผล 3. วิธีการวัดและประเมินผล 	<ol style="list-style-type: none"> 1.1 ความสำคัญของการวัดและประเมินผล 2.1 หลักการวัดและประเมินผล 3.1 วิธีการวัดและประเมินผล

2.3 ดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์ ซึ่งมีข้อคำถามตามกรอบของประเด็นที่กำหนดไว้ ดังนี้

1) แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร มีจำนวนข้อคำถามดังนี้

ปรัชญาและเป้าหมายสถานศึกษา	จำนวน 6 ข้อ
นโยบายการจัดการศึกษา	จำนวน 6 ข้อ
การจัดสภาพแวดล้อม	จำนวน 5 ข้อ
การเตรียมบุคลากร	จำนวน 5 ข้อ
การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน	จำนวน 6 ข้อ

2) แบบสัมภาษณ์ครูอนุบาล มีจำนวนข้อคำถามดังนี้

การเตรียมบุคลากร	จำนวน 5 ข้อ
การจัดการเรียนการสอน	จำนวน 5 ข้อ
การใช้สื่อการเรียนการสอน	จำนวน 5 ข้อ
การวัดและประเมินผล	จำนวน 4 ข้อ

2.4 นำแบบสัมภาษณ์ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหา ความถูกต้อง ความสมบูรณ์ และความเหมาะสมของการใช้ภาษา

2.5 นำผลการตรวจสอบและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือการวิจัย

2.6 นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้กับผู้บริหาร จำนวน 5 คน และครูอนุบาล จำนวน 5 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จากศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดศาลาลาย ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดศรีศตภูฏ ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดศรีทุ่งทอง ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดธรรมิการาม และศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดเขาตะล่อม รวมจำนวน 10 คน และนำผลที่ได้รับมาปรับปรุงแก้ไขความเหมาะสมของการใช้ภาษา จำนวนข้อคำถาม เวลาที่ใช้ในการตอบคำถาม และความครอบคลุมของเนื้อหาที่ต้องการศึกษา

2.7 ปรับปรุงเครื่องมือวิจัยให้สมบูรณ์ จากนั้นจึงจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์ และนำไปใช้เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยต่อไป

3. การสร้างแบบสังเกต

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนา โดยดำเนินการดังนี้

3.1 ศึกษาหลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจากเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา และการสร้างแบบสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

3.2 กำหนดแนวทางในการสร้างแบบสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตามแนวพระพุทธศาสนา พร้อมจำนวนข้อคำถามในแต่ละประเด็นที่ศึกษา ดังแสดงในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ประเด็นในการสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนา

ตัวแปรที่ศึกษา	ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย
การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	1. ลักษณะของครูอนุบาล	1.1 บุคลิกภาพของครูอนุบาล
		1.2 พฤติกรรมของครูอนุบาลขณะสอน
	2. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	2.1 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
		2.2 วิธีการสอน
	3. การใช้สื่อการเรียนการสอน	3.1 การใช้สื่อการเรียนการสอน
		3.2 การใช้และการเก็บรักษาสื่อการเรียนการสอน
	4. การวัดและประเมินผล	4.1 วิธีการวัดและประเมินผล
		4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผล
		4.3 พฤติกรรมของเด็ก
	5. การจัดสภาพแวดล้อม	5.1 การจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน
		5.2 การจัดมุมประสบการณ์

3.2 ดำเนินการสร้างแบบสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งมีข้อคำถามตามกรอบของประเด็นที่กำหนดไว้ ดังนี้

ลักษณะของครูอนุบาล	จำนวน 14 ข้อ
การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	จำนวน 11 ข้อ
การใช้สื่อการเรียนการสอน	จำนวน 7 ข้อ
การวัดและประเมินผล	จำนวน 2 ข้อ
การจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน	จำนวน 9 ข้อ

3.3 นำแบบสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหา ความถูกต้อง ความสมบูรณ์ และความเหมาะสมของการใช้ภาษา

3.4 นำผลการตรวจสอบและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงแก้ไข เครื่องมือการวิจัย

3.5 นำแบบสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไป ทดลองใช้กับครูอนุบาล จำนวน 5 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จากศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ศาลาลักษ์ ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดศรีสตถุภูมิ ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดศรีทุ่งทอง ศูนย์ อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดธรรมิการาม และศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดเขาตะล่อม รวมจำนวน 10 คน และนำผลที่ได้รับมาปรับปรุงแก้ไขความเหมาะสมของการใช้ภาษา จำนวนข้อคำถาม เวลา ที่ใช้ในการตอบคำถาม และความครอบคลุมของเนื้อหาที่ต้องการศึกษา

3.6 ปรับปรุงเครื่องมือวิจัยให้สมบูรณ์ จากนั้นจึงจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์ และ นำไปใช้เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย จากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงอธิบดีกรมการศาสนา และเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารและครูอนุบาลในศูนย์อบรมเด็กก่อน เกณฑ์ในวัดสังกัดกรมการศาสนา และ โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนที่จัด การศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา

2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยการส่งแบบสอบถามผู้บริหารและแบบสอบถามครู อนุบาล โดยการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ จำนวน 594 ฉบับ โดยขอความร่วมมือผู้บริหาร จำนวน 297 คน และครูอนุบาล จำนวน 297 คน ตอบแบบสอบถามและส่งคืนแก่ผู้วิจัย สำหรับ สถานศึกษาที่ส่งแบบสอบถามคืนล่าช้า ผู้วิจัยได้ทวงถามโดยใช้ไปรษณีย์บัตรทวงถามถึง 3 รอบ และได้จำนวนแบบสอบถามเพียงพอต่อการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งแบบสอบถามที่จัดส่งและได้รับคืน มามีรายละเอียด ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของแบบสอบถามที่จัดส่งและได้รับคืน

กลุ่มตัวอย่าง	แบบสอบถามที่จัดส่ง		แบบสอบถามที่ได้รับคืน			
	จำนวน ผู้บริหาร	จำนวน ครูอนุบาล	ผู้บริหาร		ครูอนุบาล	
			จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด สังกัดกรมการศาสนา	280	280	263	263	263	263
โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะ กรรมการการศึกษาเอกชน	17	17	17	17	17	17
รวม	297	297	280	280	280	280

3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์ โดยส่งจดหมายทางเครื่องโทรสารและโทรศัพท์นัดหมาย วัน เวลา เพื่อสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูอนุบาล จำนวน 12 แห่ง ซึ่งเป็นศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดสังกัดกรมการศาสนา จำนวน 8 แห่ง และโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนที่จัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา จำนวน 4 แห่ง ผู้ให้การสัมภาษณ์ประกอบด้วย ผู้บริหาร 12 คน และครูอนุบาล 12 คน โดยใช้เวลาสัมภาษณ์ สถานศึกษาละ 1 วัน

4. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยแบบสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนครูอนุบาล จำนวน 12 คน ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างเดียวกับครูอนุบาลที่เก็บข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ติดต่อสอบถาม วัน เวลา ที่สะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูอนุบาล โดยใช้เวลาในการสังเกต 2 วัน ตั้งแต่เวลา 07.00-16.00 นาฬิกา

5. การเก็บข้อมูลอย่างไม่เป็นทางการ ระหว่างที่ผู้วิจัยอยู่ในสถานศึกษาเพื่อเก็บข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์และแบบสังเกต ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลอย่างไม่เป็นทางการ ด้วยการสนทนากับผู้บริหารและครูอนุบาลเกี่ยวกับการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาปฐมวัยแล้วจับบันทึกไว้ นอกจากนี้ได้ศึกษาเอกสารต่างๆ ของทางสถานศึกษา เช่น เอกสารแนะนำสถานศึกษา เอกสารเกี่ยวกับการดำเนินงานการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา เป็นต้น

การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ทำการวิเคราะห์ตามลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามผู้บริหารและครูอนุบาล วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่เป็นรายชื่อ และหาค่าร้อยละ นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

2. ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูอนุบาล วิเคราะห์ข้อมูลโดยการสรุปเรียบเรียง จัดคำตอบต่างๆ ให้เป็นหมวดหมู่ นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

3. ข้อมูลที่ได้จากแบบสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่เป็นรายชื่อ นำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สูตรคำนวณหาค่าร้อยละ

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนผู้ตอบในแต่ละข้อ}}{\text{จำนวนผู้ตอบทั้งหมด}} \times 100$$

(ประคอง กรรณสูต, 2535)